

Тема: Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство української мови.

Синоніми — це слова, що звучать по-різному, але мають спільне основне лексичне значення.

Приклад:

Кричати, гримати — ці слова виражають відтінки значень; верещати, лементувати, горланити, горлопанити — виражають експресивність, емоційність; кричати — стилістично нейтральне слово, а вищати, галасувати — відноситься до розмовного, художнього стилів; кричати використовується активно як літературне слово, а йойкати, фукати, галакати — рідко, тому що це діалектизми.

Антоніми (грец. *αντι* — «проти», *οπορα* — «ім'я») — слова, протилежні за значенням. Антоніми виражаються тією самою частиною мови й позначають однорідні явища (ознаки, риси характеру, дії). Вони об'єднуються в антонімічні пари. У мовленні обидва антоніми поєднуються з тими самими словами. Дібрати антонім до слова допоможе словник антонімів.

Приклад:

Гостинний — непривітний, жорстокий — лагідний, приймати (на роботу) — звільняти (з роботи), рівно — криво, розкіш — бідність, над (столом) — під (столом).

У синонімічні чи антонімічні зв'язки можуть вступати не тільки окремі слова (лексеми), а й сталі вислови (фразеологізми).

Фразеологічні синоніми — це варіанти фразеологічних одиниць на позначення того самого поняття. Фразеологізм співвідноситься з одним нейтральним словом або іншим фразеологізмом.

Приклад: Однакові — схожі; на один копил, одного поля ягода, одним миром мазані, на один аршин, два чоботи пара, з одного тіста, обоє рябоє, одним духом дишуть, волос до волоса; яке їхало, таке й здибало.

Перегнути палку (перестаратися) — передати куті меду

Фразеологічні антоніми — фразеологізми, що мають протилежне значення до нейтрального слова або іншого сталого вислову. На відміну від синонімів, їх набагато менше

Приклад: Як кішка з собакою (ворогувати) — (жити дружно) водою не розлити. Як на долоні (зрозуміло) — (заплутано) темний ліс. Не покладати рук (старанно) — (недбало) аби день до вечора, спустивши рукави.